

ЗІ СЛАНИ — ДО НОВИН

Продовження. Початок у №№ 19, 20, 22.

ВІДГОМІН ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ

Війна, що розпочалась у серпні 1914 року, не обминула чеські поселення Волині, де відбувалися запеклі бої між ворогуючими сторонами.

Вже в серпні 1915 року австро-німецькі війська захопили Дубно, Луцьк. Воюючи, вони розділилися таким чином, що Новини, Красна Гора, Турецька Гора, Маслянка опинилися в руках російської армії, а частина Дорогостаїв, села Боярка, Пугачівка, Московщина, Любашівка – в руках австро-німецьких військ. Загрозлива ситуація примусила чехів з Московщини евакуюватися до Шибина, а з Любашівки – до Берестечка. Найбільші бої тут проходили в 1916 році на свята Трійці біля села Московщина. Тоді вночі російські війська оточили і частково знищили ворога.

Цікавим є історичний факт, що в той час

Головнокомандувач Південно-Західним фронтом російський генерал О.Брусилів перебував зі своїм штабом у Новинах Чеських, у просторому будинку чеха Антоніна Патери. (Двоповерховий мурований будинок в центрі с.Новини був єдиним, де знаходиться сільські установи, бібліотека, контора колгоспу. Будинок був частково знищений пожежею, а згодом знесений повністю з використанням як будівельний матеріал).

ГРОМАДСЬКА БІБЛІОТЕКА

Громадську бібліотеку в Новинах Чеських заснував ентузіаст і шанувальник літератури Владімір Лібовіцькі (батько відомого згодом митця і письменника Владіміра Лібовіцького) у 1903 році. На зібрані громадою гроші та фінансову допомогу Вацлава Земана (власника пивоварного заводу в Луцьку), котрий подарував 10 царських крб. золотом, було

облаштовано приміщення і закуплено книги. Пізніше бібліотекою відав Антонін Міллер, якому пан Вацлав Земан дав на закупку книг 5 крб. золотом. Частину їх було закуплено за добровільно зібрані гроші. Бібліотека діяла. Тут готувались і ставилися виставки, проводились інші літературні заходи. Книги видавали всім бажаючим. За одну запозичену книгу читачі закладали по три копійки.

Бібліотека в той час мала понад 300 томів чеських книг, виписаних безпосередньо з Праги.

Перед від'їздом чехів бібліотекою завідував Вацлав Ждярьські. Йому допомагала Надя Ждярьська.

СІЛЬСЬКА ВЛАДА

Вищим органом влади в Новинах Чеських був сільський голова – староста.

Першим старостою заснованого села громада визнала першопроходця і засновника Франтішека Лешака. Після нього в селі головували Йозеф Горт, Йозеф Дрвота, Вацлав Ждярьські, Целестін Міллер, Александр Лешак, Антонін Міллер, Александр Дрвота та інші поважні представники сільської громади.

Усі обиралися на відповідальний пост старости всією громадою строком на 6 років.

ДАЛІ БУДЕ...